

Shabana och Zabiulhaq är kusiner och bor i Kabul.

Tonåringar om livet och vardagen i Kabul

TEXT & BILD: JANE KARLSSON

När jag är ute på landet och besöker SAKs skolor träffar jag afghanska tonåringar hela tiden. Däremot är det inte ofta jag möter tonåringar i Kabul. Därför är det lite spännande att träffa vår utbildningskoordinator Aminulahq Mayels dotter Shabaana och hennes kusin Zabiulhaq. De är riktiga stadsbarn och bor i den mycket tätbefolkade stadsdelen Khair Khana i nordvästra Kabul.

Först var det tänkt att jag skulle komma hem till Mayel och träffa ungdomarna men när det kom till kritan blev han lite nervös.

– Det är nog bättre att jag tar med mig Shabaana och Zabiulhaq hem till dig istället. Khair Khana är nog inte så lämpligt för västerlänningar. Inte

för att det skulle vara farligt men man ser aldrig till några västerlänningar där så det skulle kunna bli lite uppståndelse, resonerar Mayel.

Zabiulhaq och Shabaana är 14 respektive 15 år gamla, eller är Zabiulhaq också 15? Han vet inte säkert. I mars när skolåret startar igen efter det islamska nyåret *Nawroz* börjar de båda i tionde klass. De går på olika skolor; Zabiulhaq i en pojkskola och Shabaana i en flickskola så i det avseendet är det ingen skillnad jämfört med hur SAK driver sin skolverksamhet ute på landsbygden. Sex dagar i veckan går de i skolan. Bara fredagen är ledig.

JAG BER ZABIULHAQ BERÄTTA om en vanlig dag i sitt liv och han räknar upp sina dagliga rutiner.

– Lite annorlunda är det nu

medan det är skollov. Kabul ligger i ett kallklimatområde, vilket innebär att vi har ett långt skollov under vintern. Det är helt enkelt för kallt för att hålla skolorna uppvärmda. Men även under loven handlar det mycket om studier.

Han går upp klockan sex på morgonen, tvättar sig och ber. Sen äter familjen frukost och därefter åker han till ett utbildningscenter för två timmars engelska och dataundervisning. När han kommer hem äter han lunch och ber eftermiddagsbönen *Namaz Peshin*. Därefter kommer en lärare hem till honom och han och hans kusin, Shabaanas bror, pluggar i fem timmar till. De läser mer engelska, tränar på att använda olika dataprogram, läser det religiösa ämnet *islamiat* där man lär sig om de olika riktningarna inom islam.

– Vi läser om bönen, pilgrimsfärden och hur man uppför sig som muslim. Men vi läser också naturvetenskapliga ämnen, säger han.

Sedan är det middag. Därefter kollar Zabiulhaq på tv. Helst tittar han på brottning och tecknad film. Han gillar inte de indiska såpoperorna som han säger att Shabaana föredrar.

Hennes lovdagar är ganska annorlunda från Zabiulhaqs. Hon ber och reciterar koranen när hon vaknar, sedan ställer hon fram frukosten till sina farföräldrar som också bor hos dem. Efter frukost bäddar och städar hon sovrummen och sen, om det finns el, tittar hon på tv en stund.

– På dagtid visas det en hel del informativa tv-program om hälsa och annat.

– Hon kollar bara på dramer och såpor, skrattar Zabiulhaq.

– Lyssna inte på honom, han bara retas. Jag tittar visst på utbildningsprogrammen, säger Shabaana vänligt men bestämt.

SEN ÄR DET DAGS att ta göra lunch till farföräldrarna. Därefter ber hon, sover en stund och hjälper till med vad som behöver göras innan hon lagar middag. På kvällen erkänner Shabaana att hon tittar på indiska dramer men hon ser också nyheterna. Mayel bryter in i diskussionen:

– Jag behöver själv aldrig se några

nyheter för varje kväll ger Shabaana mig en sammanfattning av vad som hänt och vad som sagts på nyheterna.

Jag frågar Shabaana varför hon inte liksom sin kusin går någon kurs under lovet. Pappa Mayel svarar.

– Hon började på en kurs men var tvungen att sluta när hennes farföräldrar kom tillbaka från en vistelse i Pakistan. Dels för att hon behövs i hemmet för att ta hand om dem och dels för att farfadern inte tyckte att det var lämpligt för henne att vara ute och gå själv.

– Khair Khana är ett bra område, säger Mayel. Men det finns många arbetslösa unga män som bara driver omkring och inte har något annat att göra än att trakassera flickor.

Så istället för att hon går på kurs försöker Mayel själv hinna hjälpa henne lite med studierna men klockan är ofta nio och mer än så innan de hinner sätta sig en stund.

UNDER SKOLÅRET ser dagarna lite annorlunda ut för ungdomarna. Sha-

baana går i skolan mellan nio och ett.

Zabiulhaq börjar redan klockan sju och slutar tio.

De läser ett tiotal ämnen och har även idrott på schemat. Killarna spelar mest fotboll medan tjejerna föredrar volleyboll. På fredagarna gör de läxor och repeterar vad de läst under veckan.

När det är varmt går Zabiulhaq till någon park och spelar fotboll med sina kompisar men nu är det för kallt så det blir mest dataspel och kolla på tv hemma.

Shabaana gör inte mycket annat än att plugga på helgerna men visst träffar hon sina kompisar mellan varven. Tjejerna hon känner från skolan träffas hemma hos någon och gör typ ingenting, sitter och pratar – ganska likt svenska tonåringar med andra ord. När det har längre ledigheter, under högtidshelgerna, brukar Shabaana gå med sin mamma

eller andra kvinnliga släktingar till den särskilda kvinnoparken eller till kvinnobasaren. Ofta får dock de äldre barnen i familjerna stanna hemma för att ta emot eventuella besök medan föräldrarna åker och hälsar på släktingar.

När Shabaana och Zabiulhaq jämför sina liv ser de att de är ganska olika men de verkar inte tycka att det är något konstigt med det. Mayel frågar sin dotter om hon hellre hade haft Zabiulhaqs liv, om hon hellre varit pojke men hon bara skrattar och säger bestämt nej.

FÖR TJEJER på landsbygden är livet annorlunda. I höstas besökte jag flera av SAKs mer eller mindre svårtillgängligt belägna skolor. Bland annat besökte jag Charbaghskolan i provinsen Laghman någon timme nordost om staden Jalalabad. Där träffade jag Asima och Saifullah, två tolvåriga flickor i sjätte respektive sjunde klass. Flickorna var blyga men samtidigt

kavata och blev varmare och varmare i kläderna ju fler frågor de svarade på. Safiullah berättade att de har ungefär 30 minuters gångväg till skolan. Hon gick i eftermiddagsskiftet medan Asima gick i skolan på förmiddagen. Innan och efter skolan hjälper de till i hemmet, berättade de. De har båda olika sysslor som de är ansvariga för och när de är klara med dem gör de läxor och de läser gärna lite extra. Både Asima och Safiullah tycker om att gå i skolan men de vill också ha tid att träffa sina kompisar.

”I Europa har familjen förlorat sin betydelse. Många lever ensamma och man bryr sig mindre om varandra. Alla är för upptagna av sitt eget för att ha tid med släkt och traditioner.”

SHABAANA LÅTER UPPRÖRD när hon pratar om hur flickor på landet har det.

– De tvingas jobba så hårt. De bakar bröd och tar hand om djuren och får inte bestämma över sitt eget liv.

Fortsättning på sidan 19 ►

► **Fortsättning från sidan 13**

– Men det är nästan likadant för pojkarna, fyller Zabiulhaq i. De jobbar och sliter på åkrar och med djurhållning och de flesta har inte möjlighet inte gå i skolan. Det finns helt enkelt inga skolor, lika lite som det finns hälsovård. Kusinerna är dock överens om att om det fanns en bättre infrastruktur så skulle det vara bättre att bo på landet. Där finns tillgång till natur och ytor att röra sig på, luften är ren och det är lugnt och tyst. Kabul är en bullrig och smutsig stad.

Jag är lite nyfiken på hur dessa ungdomar ser på sin omvärld och tar upp frågan om hur de ser på den delen av världen jag själv kommer ifrån.

– Bilden av livet i Europa är ibland överdrivet positiv. Det finns förstås många fördelar med det västerländska samhället – framför allt att alla är fria. Fria att bestämma själva, ta individuella beslut, gå sin egen väg, säger Shabaana.

– Europeiska ungdomar behöver inte tänka på att få mat på bordet, allt finns där för dem. Därför har de möjligheten att tänka på annat som till exempel sina karriärer eller bara göra sådant som de tycker är kul, säger Zabiulhaq.

Shabaana fortsätter:

– De har bättre skolor, bättre lärare och det viktigaste – de lever i fred. I deras samhällen förekommer inga strider, inget dödande. Men det västerländska sättet att leva har dock flera nackdelar fortsätter hon och gör en, för en femtonåring, ganska avancerad analys av de olika systemen.

– I Europa har familjen förlorat sin betydelse. Många lever ensamma och man bryr sig mindre om varandra. Alla är för upptagna av sitt eget för att ha tid med släkt och traditioner, säger hon.

I framtiden vill Zabiulhaq bli läkare, och han tror att han ska klara det bara han fortsätter att plugga på. Shabaana vill bli politiker. Hon vill att Afghanistan ska bli ett självständigt land, ett land som kan hjälpa andra snarare än att vara i behov av hjälp. ■